

Lovforslag nr. L 255. Fremsat den 25. marts 1992 af indenrigsministeren (Thor Pedersen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om frikommuner

§ 1

I lov om frikommuner, jf. lovbekendtgørelse nr. 644 af 12. september 1991, som ændret ved lov nr. 940 af 27. december 1991, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 16 indsættes i kapitel 7:

»§ 18 d. Indenrigsministeren kan godkende regler for frikommuneforsøg, der fraviger bestemmelserne om, hvilken myndighed der varetager ledelsen af civilforsvaret, jf. § 16, stk. 2-4, i civilforsvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 517 af 28. juli 1987, som ændret ved lov nr. 385 af 6. juni 1991.«

2. Efter § 23 a indsættes:

»§ 23 b. Landbrugsministeren kan godkende regler for frikommuneforsøg, der fraviger bestemmelserne i § 30 a, stk. 1, i lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 470 af 22. juni 1990, således at beføjelserne i lovens §§ 18, 27 og 28 på nærmere vilkår kan udøves af Den Sønderjyske Jordfond. Sønderjyllands Amtskommune kan i samarbejde med kommuner i amtskommunen, herunder med kommuner, der ikke er frikommuner, oprette Den Sønderjyske Jordfond. Amtskommunen og kommunerne kan yde tilskud til fonden. Reglerne for forsøget skal vedtages af Sønderjyllands Amtsråd.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan bemyndige Jordbrugsdirektoratet til at forestå sekretariatsvirksomheden for Den Sønderjyske Jordfond.

Stk. 3. Miljøministeren kan godkende, at Sønderjyllands Amtskommune i tilknytning til forsøg godkendt efter stk. 1 kan anvende midler fra frigørelses- og afståelsesafgiftsfonden som lån og tilskud til Den Sønderjyske Jordfond, jf. § 10 i lov nr. 388 af 6. juni 1991 om planlægning.«

3. § 45 a, stk. 1, affattes således:

»Sundhedsministeren kan godkende regler for frikommuneforsøg, hvorefter en kommunalbestyrelse kan tilbyde hel eller delvis vederlagsfri tandpleje, herunder protetisk behandling, til ældre eller personer, der på grund af nedsat førlighed eller vidtgående psykisk eller fysisk handicap kun vanskeligt kan udnytte de almindelige tandplejetilbud.«

4. I § 45 b indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Sundhedsministeren kan godkende regler for frikommuneforsøg, hvorefter tillige amtskommuner, der ikke er frikommuner, får mulighed for at gennemføre forsøg som nævnt i stk. 1.«

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Frikommuneprojektet blev iværksat i 1985 og udløber ved udgangen af 1993. I forbindelse med projektet har 30 kommuner og 6 amtskommuner fået status som frikommuner.

Frikommunerne får gennem deltagelsen i projektet mulighed for at gennemføre forsøg med ændrede styreformer og opgaveløsningsmodeller med henblik på øget selvstyre og tilpasning til lokale forhold samt forbedring af den kommunale service og ressourcenyttelse.

Dette lovforslag indeholder hjemmel til nye forsøg, som frikommunerne ønsker mulighed for at iværksætte. Desuden indeholder lovforslaget hjemmel til, at amtskommuner, som ikke er frikommuner, kan iværksætte et frikommuneforsøg.

Den gældende frikommunelov (lov nr. 309 af 4. juni 1986) blev vedtaget af Folketinget den 30. maj 1986, jf. Folketingets Forhandlinger 1985-86, spalte 3534, spalte 11724 og spalte 12488, tillæg A, spalte 2249, tillæg B, spalte 1891 og spalte 2231, og tillæg C, spalte 1007. Frikommuneloven er ændret ved lov nr. 266 af 13. maj 1987, jf. Folketingets Forhandlinger 1986-87 spalte 2751, spalte 11190 og spalte 11488, tillæg A, spalte 1557, tillæg B, spalte 1479 og spalte 1605, og tillæg C, spalte 513, lov nr. 239 af 20. april 1988, jf. Folketingets Forhandlinger 1987-88 spalte 2402, spalte 9485 og spalte 9742, tillæg A, spalte 1809, tillæg B, spalte 667, og tillæg C, spalte 457, og bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 316 af 15. juni 1988, lov nr. 141 af 8. marts 1989, jf. Folketingets Forhandlinger 1988-89, spalte 1704, spalte 6270 og spalte 6541, tillæg A, spalte 2141, tillæg B, spalte 675, og tillæg C, spalte 541, lov nr. 323 af 24. maj 1989, jf. Folketingets Forhandlinger 1988-89, spalte 6871, spalte 9881 og spalte 9902, tillæg A, spalte 5031, tillæg B, spalte 1311, og tillæg C, spalte 955, og bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 583 af 31. august 1989, lov nr. 58 af 7. februar 1990, jf. Folketingets Forhandlinger 1989-90, spalte 77, spalte 369, spalte 4518 og spalte 5461, tillæg A, spalte 661, tillæg B, spalte 503 og spalte 525, og tillæg C, spalte 301, og lov nr. 390 af 13. juni 1990, jf. Folke-

tingets Forhandlinger 1989-90, spalte 7590, spalte 8299, spalte 10187 og spalte 10779, tillæg A, spalte 5277, tillæg B, spalte 1473 og tillæg C, spalte 881 og bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 571 af 8. august 1990, lov nr. 338 af 6. juni 1991, jf. Folketingets Forhandlinger 1990-91, spalte 2360-2362, spalte 3152-3164, spalte 6575-6577 og spalte 6688-6689, og bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 644 af 12. september 1991, og lov nr. 940 af 27. december 1991, jf. Folketingets Forhandlinger 1991-92, spalte 1177, spalte 1775-1784, spalte 4149-4162 og spalte 4231.

2. Frikommunerne har på nuværende tidspunkt fået godkendt eller forhåndsgodkendt ca. 390 forsøg. Med dette lovforslag får frikommunerne mulighed for at gennemføre nye forsøg på indenrigsministerens, landbrugsministerens, miljøministerens og sundhedsministerens område. Desuden får amtskommuner, som ikke er frikommuner, adgang til at gennemføre et frikommuneforsøg på sundhedsministerens område.

3. Vedrørende forslagens økonomiske konsekvenser gælder, at frikommuneforsøg skal være udgiftsneutrale i forholdet mellem staten og kommunerne. Besparelser, som kommunen opnår ved en mere rationel opgaveløsning, vil kunne anvendes efter kommunalbestyrelsens beslutning.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Forslaget er et resultat af et ønske fra Hasle og Rønne kommuner.

Forslaget muliggør, at to kommuner kan gå sammen om en fælles beredskabskommission til afløsning af beredskabskommissionerne i de enkelte kommuner. Efter den gældende lovgivning er der alene mulighed for, at flere kommuner opretter en fælles civilforsvarskommission. Frikommunelovens § 47 muliggør, at bestemmelserne i brandloven om, hvilken myndighed – brand- eller beredskabskom-

missionen – der forestår ledelsen af brandvæsenet, kan fraviges.

Efter forslaget og frikommunelovens § 47 vil indenrigsministeren kunne godkende, at en fælles beredskabskommission for to kommuner tillægges de beføjelser, som hidtil har været tillagt beredskabskommissionen i den enkelte kommune.

Den brandvedtægt, der i medfør af brandlovens § 3, de planer, der i medfør af civilforsvarslovens § 17, og den civilforsvarsvedtægt, der i medfør af civilforsvarslovens § 21, er fastsat for den enkelte kommune, skal i fornødent omfang tilpasses forsøgsordningen.

Til nr. 2

Sønderjyllands Amtskommune ønsker som et frikommuneforsøg at oprette en fond, Den Sønderjyske Jordfond, der skal købe og sælge landbrugs- og naturarealer i Sønderjyllands Amtskommune. Salget skal fortrinsvis ske ved jordfordelinger til forbedring af landbrugserhvervets arronderingsmæssige forhold samt i forbindelse med naturgenopretning, skovrejsning, byudvikling m.v. Jordfonden skal ikke være permanent arealbesidder, men forudsættes at afhænde arealerne hurtigst muligt, normalt inden for få år.

Særligt i Sønderjylland er der af historiske grunde behov for jordfordelinger til forbedring af landbrugserhvervets arronderingsmæssige forhold. Landboreformerne blev ikke gennemført i denne del af landet på grund af arealernes daværende statslige tilhørsforhold.

Jordfonden skal ikke selv foretage byudvikling, naturgenopretning m.v., men hjælpe offentlige myndigheder med gennemførelse af projekter.

Naturhensyn skal indgå i fondens virke. F.eks. kan fonden i forbindelse med jordfordelinger samle marginale jorder og områder beskyttet af naturfredningsloven, med henblik på at sikre pleje af disse arealer som led i den jordbrugsmæssige drift.

Fondens kapital på 20 mio. kr. agtes opbygget over ca. 4 år ved indskud fra amtskommunen og kommuner i amtskommunen samt eventuelt andre bidragsydere. Ved afvikling af fonden skal formuen bruges inden for gældende lovgivning til fremskaffelse af rekreative arealer i offentligt eje, til fremme af Sønderjyllands landbrugserhverv eller almenvellet i øvrigt i Sønderjylland.

Forsøget foreslås gennemført ved at udvide landbrugsministerens kompetence til at uddelegere beføjelser efter § 30 a i lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 470 af 22. juni 1990 (jordkøbsloven), således at beføjelser efter loven også kan gives til Den Sønderjyske Jordfond. Samtidig får

amtskommunen kompetence til at oprette fonden i samarbejde med kommuner i amtskommunen, og amtskommunen og kommunerne får kompetence til at yde tilskud til fonden.

Fonden oprettes efter reglerne i fondslovgivningen, hvilket blandt andet indebærer, at fondens bestyrelse er uafhængig af de organisationer m.v., der udpeger medlemmer af bestyrelsen. Fondens bestyrelse vil komme til at bestå af medlemmer udpeget af Sønderjyllands Amtskommune, De Samvirkende Sønderjyske Husmandsforeninger, Fælleslandboforeningen for Nordslesvig, et medlem udpeget af miljøinteresserne samt et medlem udpeget af de deltagende kommuner.

Det løbende tilsyn med fonden føres af amtskommunen og de deltagende kommuner. Som fonden foreslås opbygget, herunder med tilsyn af amtskommunen og de deltagende kommuner, vil fonden efter ansøgning til fondsmyndigheden formentlig kunne blive undtaget fra fondsloven (jf. § 1, stk. 3, i lov nr. 300 af 6. juni 1984 om fonde og visse foreninger, som ændret ved lov nr. 350 af 6. juni 1991). Herved opnås bl.a., at fondsmyndigheden ikke skal godkende fondens løbende jordkøb.

Eventuelle ændringer i fondens vedtægter skal godkendes af amtskommunen, de deltagende kommuner og Justitsministeriet. De skal tillige tilsendes Landbrugsministeriet med henblik på vurdering af, om fonden fortsat opfylder det fastlagte forsøgsformål.

Fonden får kompetence efter §§ 18, 27 og 28 i jordkøbsloven. Fondens vil således kunne erhverve landbrugsjord til forbedring af landbrugets arronderingsmæssige forhold og i særlige tilfælde af hensyn til bevarelse af landskabet eller det landbrugsmæssige miljø. Arealerne skal så vidt muligt anvendes til supplerende af bestående jordbrug, medmindre der er grundlag for oprettelse af nye ejendomme eller for afhændelse til en offentlig myndighed. Fondens midlertidige arealbeholdning forudsættes bortforpagtet til landbrugsdrift. På arealerne kan fonden bl.a. udføre grundforbedringsarbejder, vandingsanlæg og læplantning samt skovrejsning på arealer, der er mindre egnede til landbrug og udlagt til skovrejsning i regionplanen.

Bemyndigelsen efter jordkøbsloven indebærer, at Den Sønderjyske Jordfond kan købe hele landbrugs-ejendomme og landbrugsarealer uden tilladelse efter lov om landbrugsejendomme, jf. lovbekendtgørelse nr. 504 af 17. juli 1989 (landbrugsloven).

Landbrugspligten forudsættes opretholdt på de erhvervede arealer, der skal bortforpagtes i overensstemmelse med landbrugslovens regler, indtil de afhændes. Indhentning af fornødne tilladelser efter

landbrugsloven i øvrigt, herunder ved salg, følger de almindelige regler.

Reglerne i landbrugsloven forudsætter, at der på hver landbrugsejendom findes en beboelsesbygning. Når to ejendomme ejes og drives sammen, kan jordbrugskommissionen dog tillade, at bygningerne fraskilles den ene ejendom samtidig med, at der lyses en deklaration på de to ejendomme om fælles ejerskab og drift, jf. lovens § 8, stk. 4. Uanset en sådan deklaration kan Den Sønderjyske Jordfond erhverve en hvilken som helst af de to ejendomme, såvel som begge, uden tilladelse fra jordbrugskommissionen. Jordbrugskommissionen skal orienteres om den indgåede handel, dels for at kvittere deklarationen til afløsning på det erhvervede, dels for at sikre, at deklarationens bestemmelser i øvrigt opfyldes.

Erhvervelse af dele af landbrugsejendomme forudsætter, at der sker en udstykning af det pågældende areal. Udstykning af arealer til jordfonden skal forelægges jordbrugskommissionen, hvis der, for så vidt angår restejendommen (den del, som Den Sønderjyske Jordfond ikke erhverver), opstår forhold, der kræver tilladelse efter landbrugsloven.

Ved fondens salg af jord i forbindelse med en jordfordeling sikres handelsprisen på markedsniveau. Salg af fondens jord i øvrigt vil normalt skulle ske for højeste bud, som ligger over et fastsat minimumsbeløb, og som er afgivet af en jordbruger, der opfylder landbrugslovens betingelser for erhvervelse. Der vil imidlertid være et vist spillerum, da formålet med virksomheden er at forbedre de arronderingsmæssige forhold i jordbruget. I forbindelse med mangelæg til forbedring af de arronderingsmæssige forhold vil der således ikke blive krævet udbud.

Miljøministeren kan efter lovforslaget godkende, at Sønderjyllands Amtskommune kan anvende midler fra frigørelses- og afståelsesafgiftsfonden som lån og tilskud til fonden. Miljøministeren agter endvidere i henhold til planlovens forsøgsbestemmelse, jf. § 4 i lov nr. 388 af 6. juni 1991 om planlægning, at give fonden kompetence til at foretage udstykning ved køb af en del af en ejendom uden zonetilladelse.

I forslaget indgår, at Jordbrugsdirektoratets kontor i Tønder skal udøve sekretariatsbistand for fonden. Kontoret udfører i forvejen jordfordelingsopgaver i Sønderjyllands Amtskommune og varetager statens opgaver efter jordkøbsloven. Det er hensigten, at lade Jordbrugsdirektoratet forestå sekretariatsvirksomheden for fonden som indtægtsdækket virksomhed. Jordbrugsdirektoratet har i forvejen kompetence hertil, når det drejer sig om bistand i henhold til jordfordelingsloven. Det forventes, at de samlede udgifter for den indtægtsdækkede virksomhed i forbindelse med frikommuneforsøget vil belø-

be sig til ca. 250.000 kr. årligt ved fondens start stigende til ca. 500.000 kr. årligt ved den fulde aktivitet. Der budgetteres med en dækningsbidragsprocent på 40 samt et årsværksforbrug på 0,5 ved fondens start stigende til 1,0 ved den fulde aktivitet.

Jordkøbslovens § 30 a, stk. 2, hjemler klageadgang over afgørelser truffet af de myndigheder, der har bemyndigelser efter loven, og således også af Den Sønderjyske Jordfond. Landbrugsministeren er klagemyndighed. Landbrugsministeren vil benytte jordkøbslovens hjemmel til at begrænse klageadgangen til retlige spørgsmål.

Forsøgsperioden planlægges til 10 år. Forsøget vil blive evalueret af amtskommunen, de deltagende kommuner og landbrugsministeren. Det vil blive fastsat i regulativet, at landbrugsministeren kan standse forsøget, hvis fonden ikke arbejder i overensstemmelse med regulativet.

Frikommuneloven udløber ved udgangen af 1993. I forbindelse hermed vil der blive søgt nyt hjemmelsgrundlag, således at forsøget kan fuldendes med den planlagte forsøgsperiode.

Til nr. 3

Ved lov nr. 309 af 4. juni 1986 om frikommuner blev der tilvejebragt hjemmel til, at indenrigsministeren (nu sundhedsministeren) kunne godkende frikommuneregulativer, hvorefter kommuner kan tilbyde vederlagsfri tandpleje for ældre og personer, der på grund af nedsat førlighed eller vidtgående psykisk eller fysisk handicap kun vanskeligt kan udnytte de almindelige tandplejetilbud på offentlige eller private klinikker.

I henhold til loven gennemfører Ballerup Kommune til udgangen af 1993 et godkendt frikommuneforsøg for den omhandlede personkreds.

Ved ændringen af § 45 a, stk. 1, tilvejebringes efter ønske fra Ballerup Kommune hjemmel til, at sundhedsministeren kan godkende frikommuneregulativer, hvorefter en kommunalbestyrelse kan opkræve patientbetaling for visse tandplejeydelser, herunder laboratorieteknikerudgifter, i forbindelse med ovennævnte forsøg. Ballerup Kommune vil fortsætte med det godkendte frikommuneforsøg, hvis ikke der opnåes godkendelse af frikommuneregulativ med patientbetaling.

Det fremgik af bemærkningerne til det oprindelige frikommunelovforslag om tandpleje til ældre m.fl., at forsøg efter bestemmelsen forudsatte tilslutning fra den/de relevante tandfaglige organisationer. En sådan tilslutning foreligger for så vidt angår vederlagsfri tandpleje. Gennemførelse af forsøg med opkrævning af betaling for visse ydelser i forbindelse

med den omhandlede tandpleje forudsætter ligeledes en sådan tilslutning.

Til nr. 4

Sundhedsministeriet finder det på baggrund af en henvendelse fra Roskilde Amtskommune, som ikke er frikommune, hensigtsmæssigt, at der gives samtlige amtskommuner adgang til at afholde forsøg med opkrævning af betaling for færdigbehandlede patienter, der ikke kan udskrives på grund af manglende primærkommunale foranstaltninger. Frikommuneforsøg herom er godkendt for Nordjyllands, Frederiksborg og Københavns amtskommuner i medfør af § 45 b i frikommuneloven.

Forsøg med betaling for færdigbehandlede patienter i amtskommuner, som ikke er frikommuner, skal gennemføres efter samme procedure som i friamts-

kommuner. Forsøgsreglerne skal således fastsættes i et regulativ, der vedtages af amtsrådet og godkendes af sundhedsministeren.

Forslag til lov om det offentlige sundhedsvæsen (L 74), som er fremsat den 30. oktober 1991, indeholder ligeledes en hjemmel for amtskommunerne til at opkræve betaling for færdigbehandlede patienter. Denne hjemmel giver dog – i modsætning til bestemmelsen i frikommuneloven – ikke amtskommunerne adgang til at opkræve et ekstra beløb, som tilbageføres til kommunerne til brug for foranstaltninger for udskrevne patienter. Endvidere foreslås lov om det offentlige sundhedsvæsen først at træde i kraft den 1. januar 1993. På denne baggrund findes det hensigtsmæssigt at medtage nærværende hjemmel i frikommuneloven.